

na dla dalszego rozwoju Wydziału. Cały wysiłek będzie skierowany na wzniesienie gmachów Kliniki Chirurgicznej Wydziału oraz dla Kat. Anatomii Zwierząt. Opracowany został perspektywiczny plan rozwoju Wydziału oraz przygotowuje się nowy plan szczegółowych studiów.

Gdy patrzymy z odległości 19 lat wstecz na całą działalność naukową i dydaktyczną Wydziału, oglądając gmachy, które wzniesiono o-

gromnym nakładem pracy i kosztów finansowych, cieszy nas to, że na ruinach zbudowaliśmy dynamiczny ośrodek bardzo potrzebny naszemu krajowi. Spełniliśmy swój obowiązek wobec państwa dając mu blisko 2 000 lekarzy weterynaryjnych. Zapewniona nam przez Ludowe Państwo baza materialna i dynamizm rozwoju kadr naukowych pozwalają realnie rokować, że Wydział będzie stale się rozwijać.

PROF. DR STANISŁAW KRAUSS

Dyrektor Instytutu Weterynarii

20 lat działalności Instytutu Weterynarii w Puławach

W XX-leciu Polski Rzeczypospolitej Ludowej dokonały się głębokie przeobrażenia gospodarcze, polityczne i kulturalne, będące rezultatem realizacji programu Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej. Partia nasza, w poczuciu odpowiedzialności za rozwój i przyszłość kraju przyznała nauce polskiej od zarażania władzy ludowej należne jej miejsce. 20 lat Polski Ludowej, to nieprzerwany, szybki rozwój nauki w naszym kraju.

Rozbudowana została sieć wyższych uczelni, instytutów, laboratoriów, zostało zabezpieczone ich wyposażenie oraz zapewniono naukowcom odpowiednie warunki pracy. W ciągu 20-lecia wzrosły szeregi pracowników nauki, przybyli nowi młodzi ludzie, którzy potrafią jeszcze lepiej rozwijać naukę wykorzystując nabyte doświadczenia i wiedzę.

Na tle tych wydarzeń przedstawię 20 lat działalności Instytutu Weterynarii w Puławach.

Dekretem Krajowej Rady Narodowej z dnia 6.VI. 1945 r. powołano do życia Państwowy Instytut Weterynaryjny w Puławach, a nadanym mu w dniu 5.X. 1945 r. statutem określono organizacyjne formy jego działania. Od tego momentu datuje się prawna podstawa istnienia Instytutu, który przejął agendy po dawnym Wydziale Weterynaryjnym Państwowego Instytutu Naukowego Gospodarstwa Wiejskiego w Puławach.

Zadania statutowe nowej placówki reprezentujące naukę weterynaryjną obejmowały podówczas 3 zasadnicze kierunki działania: a) produkcję biopreparatów i leków weterynaryjnych, b) usługowe prace rozpoznawcze, c) prace naukowo-badawcze.

Problemy dotyczące ochrony i zabezpieczenia istniejącego pogłowia zwierzęcego oraz zwiększenia hodowli zwierząt użytkowych były niesłychanie ważne z uwagi na olbrzymie zdewastowanie kraju przez okupanta i niszczenie pogłowia zwierząt przez szeroko szerzące się zaraźliwe choroby. Z tych względów położono przede wszystkim główny nacisk na produkcję biopreparatów i leków weterynaryjnych, jako środka pozwalającego na

szybkie, aczkolwiek doraźne opanowanie groźnej sytuacji epizootycznej kraju.

Wprowadzenie w teren ilości dostatecznej takich biopreparatów jak surowica i szczepionka przeciw różycy i pomorowi świń, szczepionka przeciw wściekliznie, szczepionka przeciw pomorowi drobiu, szczepionka przeciw ronienu zakaźnemu bydła oraz preparatów alergicznych jak maleina, tuberkulina i całego szeregu preparatów diagnostycznych, pozwoliło na leczenie sztuk chorych i zabezpieczenie zdrowych oraz przez właściwe i szybkie rozpoznanie chorób umożliwiło eliminację zwierząt będących źródłem zakażenia. Tę dziedzinę prac Państwowego Instytutu Weterynaryjnego należy w pierwszym rzędzie zaliczyć do realnych i pozytywnych osiągnięć dla gospodarki narodowej.

Ponieważ jednak wysiłek jaki Instytut wkładał w produkcję biopreparatów przez absorbowanie większości kadry naukowej, aparatury i środków finansowych musiał niekorzystnie wpłynąć na jego działalność naukową, przeto dążeniem Dyrekcji Instytutu było, aby po opanowaniu największego niebezpieczeństwa okresu powojennego wyłączyć produkcję przez wydzielenie odrębnego i niezależnego od Instytutu przedsiębiorstwa państwowego Bio-wet., czego też dokonano z początkiem 1952 roku. Od tego czasu mógł już Instytut rozwinąć pełną działalność naukową poprzez kompleks powołanych do życia zakładów naukowych z centralą w Puławach (w tym czasie 13 zakładów oraz 25 placówek terenowych, z czego 14 Wojewódzkich Zakładów Higieny Weterynaryjnej). Nadmienić należy, że zarządzeniem Ministra wszystkie Wojewódzkie Zakłady Higieny Weterynaryjnej przeszły pod koniec 1959 r. do rad narodowych, pozostając jedynie w powiązaniu z Instytutem pod względem opieki naukowej.

Zarządzeniem Ministra Rolnictwa z 23.XII. 1955 r. nadano Instytutowi Weterynarii nowy statut, który bardziej konkretyzuje jego działalność naukową.

Obecna struktura organizacyjna Instytutu

obejmuje 29 zakładów i 6 placówek terenowych.

W Instytucie pracuje łącznie 20 samodzielnych pracowników naukowych, w tym 6 profesorów, 14 docentów oraz 78 pomocniczych pracowników nauki, rekrutujących się z lekarzy weterynarii, lekarzy medycyny, biologów, chemików, farmaceutów i innych. W latach 1945—1963 powstaje w Instytucie większość obecnych zakładów i pracowni, w których zostali przeszkoleni pomocniczy pracownicy nauki, uzyskując stopnie i tytuły naukowe. Stopień doktora weterynarii otrzymało w tym okresie — 57, docenta — 19, profesorów nadzwyczajnych — 7, stopień profesora zwyczajnego — 3 pracowników.

Szkolenie młodej kadry naukowej przebiega systematycznie w krajowych i zagranicznych placówkach naukowych, przy wykorzystaniu w dużym stopniu stypendiów zagranicznych. Ilość stażów naukowych zagranicznych odbytych w latach 1958—1963 przez pracowników Instytutu Weterynarii wynosiła 48, przy czym przeciętny okres stażu wynosił kilka miesięcy, dochodząc maksymalnie do 18 miesięcy.

Instytut Weterynarii jest placówką naukowo-badawczą zajmującą się rozwiązywaniem zagadnień szczególnie ważnych dla rolnictwa, przede wszystkim zaś dla produkcji zwierzęcej, przemysłu spożywczego, higieny produktów zwierzęcego pochodzenia, podejmuje prace zlecane przez odpowiednie resorty albo z własnej inicjatywy, spełniając w ten sposób poważną rolę usługową.

Plany badań naukowych są uzgadniane z Komitetem Nauk Weterynaryjnych PAN, zatwierdzane przez Radę Naukową Instytutu oraz analizowane przez Radę Naukowo-Techniczną przy Ministrze Rolnictwa. Całokształt badań naukowych Instytutu obejmuje 5 głównych kierunków badań: 1. rozpoznawanie, leczenie i zapobieganie zakaźnym i pasożytniczym chorobom zwierząt, 2. środowisko, żywienie oraz przemiana materii, 3. higiena mięsa i środków spożywczych pochodzenia zwierzęcego, 4. fizjologia i patologia rozrodu, 5. technologia produkcji preparatów farmaceutycznych i biopreparatów.

W tych obszernych ramach znajdują się problemy dotyczące przede wszystkim aktualnych chorób zakaźnych i inwazyjnych. Należy tu wspomnieć o wkładzie Instytutu w zwalczanie niektórych zaraz zwierzęcych lub też w pomniejszaniu się ich nasilenia, jak: świerz, zaraza stadnicza, nosaczka koni, niedokrwiłość zakaźna, wścieklizna, różyczka świń, pomór świń, pomór drobiu, posocznica karpia i choroby pszczoł.

W planowanej tematyce lat późniejszych i obecnych na czoło wysuwają się ze schorzeń bydła: gruźlica i brucelloza. W obu przypadkach chodzi o bezbłędne rozpoznawanie, które natrafia na trudności w związku z nieswoistościami odczynami serologicznymi. Szereg więc

prac poświęcono diagnostyce tych chorób, wprowadzeniu do praktyki odpowiednich antybiotyków oraz wykrywaniu przyczyn nieswoistych odczynów. Podjęto również badania nad chemoprofilaktyką gruźlicy u cieląt, przy czym należy zaznaczyć, że dotychczas przeprowadzane badania dały zachęcające wyniki.

Prace te wykonywane są w Zakładzie Chorób Bydła, Immunologii Gruźlicy, Patologii Porównawczej, Mikrobiologii, w Rozpoznawczym oraz Higieny Zwierząt.

Aktualny problem epizootologiczny, jakim jest pryszczycza, skłania do podjęcia badań przede wszystkim w aspekcie praktycznym, mianowicie produkcji możliwie najskuteczniejszych szczepionek. W związku z tym wykonywane są prace nad szczepionką chynozolową, czasem trwania jej własności uodporniających zależnie od typu zarazka, długo-trwałości odporności u bydła, metoda podśluzówkowego szczepienia itp.

Dotychczas wyniki badań zwłaszcza przy stosowaniu szczepionki chynozolowej po jej modyfikacji dały w terenie pozytywne wyniki.

Z innych zagadnień planowo opracowywanych Instytut bada schorzenia drobiu, głównie zaś chorobę Newcastle. Prace dotyczą własności biologicznych różnych szczepów wirusa, właściwości uodporniających, przydatności do produkcji szczepionki i metod jej stosowania a także patogenyzy objawów porażennych. Uzyskane dotychczas wyniki pozwoliły nie tylko na ustalenie istoty choroby, ale wirus choroby Newcastle jest modelem w badaniach nad wpływem inwazji pasożytniczych na zmienność jego właściwości chorobotwórczych. Badania dotychczasowe wykazały zależności metaboliczne w obrębie układu pasożyt-żywiciel-wirus, który to problem uwzględnia się obecnie w badaniach epizootologicznych. Badany jest również wpływ zakażeń bakteryjnych na zmienność właściwości chorobotwórczych wirusa choroby Newcastle, jak również zmienność zjadliwego szczepu wirusa pod wpływem homologicznych surowców odpornościowych.

W szerokim zakresie podjęto badania nad etiologią chorób dróg oddechowych kur w Polsce, poza tym w tematyce dotyczącej chorób drobiu znajdują się również prace nad ospodyferią ptaków, pasterelozą drobiu, a w szczególności nad szczepionkami przeciwko tym chorobom.

Instytut prowadzi szczegółowe badania nad białaczką drobiu, schorzeniem, które obecnie przy fermowej hodowli kur powoduje bardzo duże straty gospodarcze. Przeprowadzane są szczegółowe badania anatomo-patologiczne i cytologiczne postaci schorzenia występującego w Polsce. Uzyskane surowice krwi poddawane są badaniom metodą fluorescencyjną na obecność przeciwciał.

Obszernym wachlarzem badań objęto schorzenia świń. Znajdują się tu prace nad właściwościami uodporniającymi lapinizowanego szczepu pomoru świń, nad typowaniem włoskowców różycy przy pomocy specyficznych fagów, przy czym dotychczasowe badania pozwoliły na ścisłą ich charakterystykę. Podjęto również kompleksowe badania nad zakaźnym zapaleniem nosa u świń. Przeprowadzone próby leczenia enzootycznej bronchopneumonii prosiąt antybiotykami dały pozytywne rezultaty.

Z zakresu chorób ryb opracowano metody zapobiegania i leczenia schorzeń występujących u tarlaków karpia. Ponadto przeprowadzane są doświadczenia nad zapobiegawczym i leczniczym stosowaniem antybiotyków przy posocznicy karpia.

Badania nad chorobami pszczół obejmują głównie metody zwalczania zgnilca i choroby roztoczowej.

Ze schorzeń pasożytniczych głównym przedmiotem zainteresowania jest obecnie motylca u bydła, przy czym przeprowadzane są kompleksowe badania nad zwalczaniem pasożyta i jego żywiciela pośrednio w terenie oraz za pomocą środków przeciwmotyliczych u zwierząt. Dotychczas przebadano działanie całego szeregu środków działających na dojrzalego pasożyta jak również na jego postacie młodociane.

Problem żywienia i przemiany materii objął zasadniczy temat, dotyczący przyczyn charłactwa u bydła w Dolinie Noteci. Długoletnie badania ustaliły, że przyczyną był niedobór pewnych mikroelementów. Pozwoliło to na opracowanie recepty na mieszanekę o odpowiednim składzie. Ponadto wykonywane są prace nad określeniem wartości biologicznej pasz przez zbadanie bilansu azotowego oraz nad wpływem preparatów hormonalnych na przyrosty wagowe i zmniejszenie zużycia karmy.

W zakresie higieny środków spożywczych pochodzenia zwierzęcego przeprowadzone badania nad zakażeniem mięsa i produktów mięsnych drobnoustrojami względnie chorobotwórczymi jak również badania zwierząt rzeźnych na obecność prątków gruźlicy — wyjaśniły szereg wątpliwych dotychczas kwestii, powodując nowelizację przepisów o badaniu zwierząt rzeźnych i mięsa. Badania nad mikroflorą konserw oraz nad mikroflorą wędlin i wyrobów wędliniarskich pozwoliły na metodykę badań rutynowych wprowadzonych do profilaktyki terenowej i opracowania instrukcji.

Problem fizjologii i patologii rozrodu reprezentowany jest bogatą tematyką, dotyczącą głównie zagadnienia sztucznej inseminacji, w szczególności konserwacji nasienia i stosowanych rozcieńczalników. Efektem dotychczasowych badań jest ustalenie receptury rozcieńczalnika własnego — bydgoskiego. Z in-

nych badań należy wymienić badania nad wpływem hypowitaminozy A na spermiogenezę u buhajów, dalej badania nad zaburzeniami cyklu płciowego u bydła, badania nad jałowością nasienia i płodnością knurów rasy wielkiej białej, przy czym dokonano obserwacji dotyczących behawioryzmu płciowego knurów. Prócz prac nad inseminacją bydła przystąpiono do badań nad inseminacją świń.

Z zakresu technologii preparatów farmaceutycznych i biopreparatów opracowano technologię i metodę kontroli całego szeregu środków leczniczych oraz wykonano odpowiadającą im ilość norm przeznaczonych dla Zjednoczenia Przemysłu Bioweterynaryjnego.

Poza pracami, których wyniki bezpośrednio lub pośrednio mają zastosowanie w praktyce, wykonywane są badania o znaczeniu teoretycznym, mające na celu wyjaśnienie spornych jeszcze zjawisk z dziedziny immunologii, stresu i działania środków przeciwestressowych w warunkach nadmiernego gorąca, zimna i transportu.

Szereg prac przeprowadzono w zakresie wirusologii ogólnej (miareczkowanie wirusów przy użyciu leukozasad), oddziaływania wzajemnego wirusa pomoru świń i wirusa grypy ludzkiej (hodowli tkankowej), oceny właściwości immunologicznej zarazków pastereli, wirusa pryszczycy, pomoru drobiu, oceny wartości metod przyżyciowych, rozpoznawczych przy wściekliznie itp.

Odpowiednie warunki lokalowe oraz aparaturowe (rocznie Instytut wprowadza dalsze ulepszenia w instrumentach laboratoryjnych, stosownie do postępu technicznego, co w znacznym stopniu ułatwia pracę i stawia Instytut pod tym względem w szeregu lepiej wyposażonych zakładów i laboratoriów państw europejskich) upoważniły Instytut do podjęcia prac w ramach polsko-amerykańskiego porozumienia finansowanych specjalnymi funduszami. Bardzo poważny odcinek działalności Instytutu stanowią badania, które nadając się do bezpośredniego wykorzystania w terenie są przekazywane praktyce w formie instrukcji tak, że obok prac teoretycznych, które stanowią zrąb podstawowych nauk — Instytut realizuje tematykę praktyczną ważną dla gospodarki narodowej, odpowiadającą potrzebom terenu, kładąc specjalny nacisk na łączenie nauki z pracą produkcyjną resortów.

W ostatnich latach przekazano (wymieniając tylko najważniejsze) — Zjednoczeniu Przem. Biowet. dokumentację produkcji szczepionek: lapinizowanej przeciwko pomorowi świń, Roakin, donosowej F, doustnej L, przeciwko pomorowi drobiu, jajowej przeciwko cholerze drobiu, tuberkuliny PPD u ssaków itd.

Zainteresowanym Departamentem Min. Rolnictwa przekazano opracowane w Instytucie instrukcje o badaniu i ocenie produktów zwie-

rzęcych, o zwalczaniu ichtioftiriozy ryb i posocznicy karpi, instrukcję laboratoryjną badań rozpoznawczych oraz w związku ze stwierdzeniem występowania nowych jednostek chorobowych jak na przykład zakaźne zapalenie nosa i choroba obrzękowa u trzody chlewnej — opracowano metody ich rozpoznawania i zwalczania.

Opracowano również cały szereg instrukcji i wskazań w zakresie sztucznej inseminacji i zwalczania bezpłodności, wytyczne dla usprawnienia oceny wyników tuberkulinizacji bydła oraz projekt nowelizacji ustawy o badaniu zwierząt rzeźnych i mięsa.

Prace usługowe, to kontrola państwowa biopreparatów, produkowanych przez Zjednoczenie Przem. Biowet. około 450 serii, produkcja diagnostycznych biopreparatów, antygeny, surowice itp., produkcja szczepionki przeciwpryszczycowej, badania rozpoznawcze materiałów nadsyłanych przez terenową służbę weterynaryjną.

Upowszechnienie wiedzy, to organizacja kursów szkoleniowych dla służby weterynaryjnej (przeszła się w ostatnich latach około 400 lekarzy rocznie).

Pracownicy Instytutu biorą poza tym udział w wykładach na zjazdach i odprawach służby terenowej z zakresu chorób zwierzęcych w oparciu o prace badawcze własne i materiały z literatury światowej, przeciętnie 50 rocznie, zebraniach Komitetu Weterynaryjnego PAN, PTNW, w posiedzeniach i odprawach rad narodowych, w popularyzacji wiedzy weterynaryjnej przez opracowanie popularnych broszur, referatów, pogadanek radiowych i telewizyjnych.

Instytut nasz ze skromnej pod względem lokalowym i kadrowym placówki rozrósł się w poważną placówkę naukową, reprezentującą obok wydziałów weterynaryjnych wyższych uczelni naukę weterynaryjną. Wyrazem tego m. in. jest piśmienniczy dorobek naukowy, który wzrasta z roku na rok. Prace badawcze wykonywane w Instytucie są publikowane w czasopiśmie krajowych: *Medycynie Weterynaryjnej*, *Polskim Archiwum Weterynaryjnym*, *Rocznikach Nauk Rolniczych* i *Biuletynie Instytutu Weterynarii* wydawanym w języku angielskim (ten ostatni służy raczej dla celów wyśmiętnych).

Poza tym prace badawcze publikuje się w naukowych czasopiśmie krajowych i zagranicznych. Wielką pomocą naukową dla pracowników Instytutu jest biblioteka naukowa,

która zgromadziła ponad 6 tys. dzieł naukowych i prenumeruje 190 czasopism zagranicznych.

W rozwojowej perspektywie Instytutu przewidziane są badania nad problemami szczególnie ważnymi pod względem gospodarczym. Chodzi o to, aby problematyka badań naukowych naszego Instytutu została jeszcze bardziej dostosowana do potrzeb rolnictwa.

Ministerstwo Rolnictwa wytyczyło kierunki i problemy szczególnie ważne dla gospodarki narodowej w okresie 1966—70 a zadania jakie spadły na nas w pozycjach obowiązujących Instytut, to podniesienie zdrowotności zwierząt domowych ze szczególnym uwzględnieniem bydła, młodzieży oraz drobiu, zagadnienie herbicydów i pestycydów, ich wpływ na środowisko oraz zdrowotność ludzi i zwierząt oraz metody polepszania techniki organizacji sztucznego unasieniania.

Nasi pracownicy naukowcy szeroko zaangażowali się we wszystkie dziedziny nauk weterynaryjnych ze szczególnym uwzględnieniem wdrażania osiągnięć nauki i postępu dla praktyki weterynaryjnej. Wymagane jest dalsze szerokie zainteresowanie się pracowników naukowych masową akcją zwalczania i rozpoznawania gruźlicy, brucellozy oraz chorób niezaraźliwych zwierząt gospodarskich, rozpracowanie chorób młodzieży wśród prosiąt, cieląt i drobiu, co w konsekwencji winno przyczynić się do zmniejszenia upadków u tych zwierząt i wzrostu produkcji hodowlanej.

W problematyce Instytutu musi być również uwzględniona rola i znaczenie wielkich inwestycji jak budowa nowego zakładu pryszczycy i ośrodka doskonalenia kadry weterynaryjnej, z których pierwsza inwestycja: zlokalizowanie zakładu w Puławach dałoby poważne oszczędności w nakładach inwestycyjnych i umożliwiłoby właściwy i prężny rozwój badań naukowych oparty o kompleksowe rozwiązywanie badań, druga zaś — pozwoliłaby na systematyczne doskonalenie kadr służby weterynaryjnej w ilości około 1000 osób rocznie.

Zadania te Instytut niewątpliwie wykona, posiadając odpowiednie środowisko naukowe, dobrą kadrę naukową i bazę materialną.

Pracownicy nasi w poczuciu głębokiej odpowiedzialności za społeczne, polityczne i kulturalne wartości nauki dołożą wszelkich starań, aby nasza praca naukowa, jej osiągnięcia służyły jak najlepiej rolnictwu i przyczyniały się do pomyślnego rozwoju naszego państwa ludowego.